

Organisering av en varig felles satsning på samfunns- og næringsutvikling innenfor rammen av Østre Agder med tilhørende ressurser i form av medarbeider og driftsmidler.

Fra: Sekretariatet i Østre Agder
På oppdrag av: Rådmannsgruppen i Østre Agder

1. Bakgrunn for Østre Agders næringsssatsing og erfaringer fra prosjektperioden

I Østre Agder startet samarbeidet innenfor næringsutvikling for fullt med vedtaket om felles strategisk næringsplan, og opprettelsen av Østre Agder næringsnettverk i april 2015. Østre Agder søkte høsten 2015 om midler fra kommunal- og moderniseringsdepartementets program «utviklingsprogram for byregioner». Søknaden ble innvilget, og regionen har fra 1.januar 2016 med statlige midler kunnet finansiere en full stilling i sekretariatet for oppfølging av programmet hvor fokuset har vært næringsutvikling. Herunder skulle en følge opp Østre Agder strategiske næringsplanen.

Samarbeidet om næringsutvikling i Østre Agder har gitt betydelig resultater i form av økt samhandling, samarbeid, og konkrete prosjekt:

- Strategisk næringsplan påpekte at en av hovedutfordringene i regionen var mange overlappende og lite koordinerte tiltak. Dette er et ikke en utfordring i dag. Nettverket har ført til felles forståelse av utfordringer og muligheter som igjen skaper grunnlag for utvikling.
- Kommunene lærer av hverandre.
- Det etableres formelle og uformelle samarbeidet på prosjekter og tiltak.
- Froland kommune har kommet med i næringsssamarbeidet.
- Viljen til samarbeid mellom plan og næring er sterkt i de åtte kommunene, ikke minst gjennom, og mot, ATP- prosjektet. Dette er et fundament for felles næringsarealstrategi i hele regionen.
- Styrets eierskap til næringsarbeidet i regionen er styrket.
- Utfordringsbildet er tydeliggjort, blant annet ved den felles samfunnsanalysen fra Telemarksforskning, som har blitt et felles referansepunkt for kommunene.
- Østre Agder er etablert som begrep i næringsssamarbeidet.
- Det er opprettet og utviklet kommunikasjonsplattformer, som hjemmesider med mer.

Viktige satsingsfelt for Østre Agders politiske innsats for å gi regionen en positiv samfunnsutvikling har vært og er:

- Nytt fengsel til Froland til erstatning av Arendal fengsel og med vesentlig høyere kapasitet.
- Ulike prosjekt på E18 fra Grimstad til Telemark grense.
- Bidra til å løfte fram Grenlandsbanen i NTP-sammenheng, herunder stasjon til Brokelandsheia

I arbeidet bidrar administrasjonen til at spørsmål utredes med bakgrunn i regionens interesser, og om nødvendig med ekstern bistand. Hele det politiske spekteret som regionen representerer mobiliseres og fronter arbeidet overfor politiske beslutningsfattere på nasjonalt nivå. Derved vil den aktuelle kommune alltid kunne nå relevante beslutningsfattere gjennom politikere fra samme politiske parti. Et slikt tett samarbeid basert på tillit for å ivareta regionens felles interesser på tvers av politiske skillelinjer har vært, og vil bli, avgjørende for å oppnå gjennomslag på nasjonalt nivå.

Videre har det vært satset på utredning av regionens forutsetninger for etablering av grønne datasentre. Samtlige kommuner har med støtte fra styret i Østre Agder vedtatt å delta i et tomteselskap for eventuell produksjon av drivstoff på basis av skogsavfall og skogsindustrien på Jordøya.

Østre Agder har initiert en felles næringsarealbank som første ledd i arbeidet mot å kunne etablere en felles næringsarealstrategi dersom det fattes beslutning om at dette er ønskelig i de deltakende kommuner.

Regioner som lykkes med effektivt og godt samarbeid innenfor samfunns- og næringsutvikling har en større verdiskapningsevne enn regioner som ikke lykkes med dette. Gjennom samarbeid skapes synergier mellom kommuner. Med felles innsats kan man iverksette prosjektarbeid den enkelte kommune ikke har anledning til alene, samt i fellesskap iverksette prosjekter av regional betydning. I tillegg kan man som region gi tyngde bak prioriteringer inn mot regionale og nasjonale beslutningsmyndigheter.

Gjennom evalueringsprosessen av Østre Agder i kommunestyre og bystyre er felles innsats for nærings- og samfunnsutvikling blitt trukket frem som et viktig satsningsområde. Fra hele det politiske miljøet uttrykkes det stor vilje til aktivt å ta del i arbeidet. Østre Agders sekretariat og Østre Agder næringsnettverk må legge til rette for dette.

Suksessoppskriften (arbeidsform, organisering, mandat og prosjektportefølje) for et vellykket samarbeid på dette feltet må for enhver region vurderes ut ifra lokale forutsetninger. Herunder grad av regional integrering, tradisjon for samarbeid, andre aktørers virkeområde, arbeidskultur i enkeltkommuner, etc. I regionens arbeid er det oppnådd resultater, men underveis har det vært behov for å justere prosjektportefølje og arbeidsform for å skape forankring og en mer positiv drivkraft i samarbeidet. Prosjektporteføljen i programmet var opprinnelig nært knyttet til regionens strategiske næringsplan, men fra høsten 2016 ble prosjektskissen for arbeidet revidert¹. Prioritering ble vedtatt av styret for Østre Agder 11. november 2016. En detaljert prosjektbeskrivelse forelå til styremøtet 23. januar 2017. Fra januar 2017 har også måten næringsnettverket jobber på blitt justert ved å være tydelig på at hovedformålet er å samordne aktiviteter, dele erfaringer og å initiere satsinger som har relevans for hele regionen.

Endringen bygger blant annet på en erkjennelse av at det foregår et omfattende næringsarbeid i hver kommune med resultatmål på kommunenivå, og at dette er en hensiktsmessig måte å løse en stor del av regionens næringsarbeid. Kommunenes differensiert utfordringsbilde, og de ulike tradisjoner og kultur for næringsarbeid, gjør det utfordrende og lite hensiktsmessig å jobbe tett sammen om det direkte næringsarbeidet og kontakten med lokalt næringsliv. Samtidig har vi erfart at fellesskapet innenfor rammen av Østre Agder kan gi kommunene nyttig bistand og tyngde under deres arbeid med viktige nærings-satsinger.

Hver enkelt næringsmedarbeider har ansvar for tiltak/ prosjekter som er prioritert i sin kommune, og har kontakt med næringsliv og organisasjoner i sin kommune. For arbeidet med regionale prosjekter (under byregionprogrammet) er næringsnettverket en referansegruppe. Gjennomføringen foregår i mindre ad-hoc-grupper og involverer, ved behov, aktører innenfor og utenfor næringsnettverket.

1.1 Erfaringer med et styrket sekretariat

Østre Agders felles medarbeider innenfor næringsutvikling har også gitt en ekstra ressurs til sekretariatet i Østre Agder. Det å ha en ekstra ressurs i Østre Agders sekretariat har vært viktig for effektivt å kunne gjennomføre ekstraarbeidet i sekretariatet i 2016 og 2017 knyttet til kommunereform, evaluering av det interkommunale samarbeidet og arbeidet med sammenslåing av

¹ <http://www.ostreagder.no/wp-content/uploads/2017/04/revidert-prosjektplan-BYR-Arendalsregionen.pdf>.

IKT Agder og DDØ. Erfaringer har vist at to stillinger i sekretariatet øker sekretariatets generelle kapasitet, og at det gir mulighet til å følge opp prosjekt og behov fra styret og rådmannsgruppen. En ekstra stilling har gitt mulighet til å støtte politikerne og styrets arbeid, og sikre gjennomføringskapasitet til regionale prosjekter styret ønsker iverksatt. Erfaringen har vist at to stillinger i sekretariatet gjør Østre Agder vesentlig mindre sårbart. Samtidig må det understrekes at hovedinnretningen på en eventuell ny stillingen skal være nærings- og samfunnsutvikling.

Evalueringsprosessen har dokumentert at det er behov for styrke sekretariatsleders kontakt med de folkevalgte i kommunene. Dette fremhever evalueringen at bør skje gjennom informasjonsspredning via nettsider, korte informasjonsnotater, og gjennom planlagte møter i sentrale folkevalgte organ i kommunene. Dette blir påpekt i evalueringen fra Agderforskning som et viktig suksesskriterium for å lykkes i det videre interkommunale samarbeidet. En ny organisering med to stillinger vil bidra til å kunne styrke Østre Agders kapasitet til å ivareta styrket innsats på dette feltet.

Anbefalingen fra Agderforskning

- Bytte tittel fra sekretariatsleder til daglig leder. Navnebyttet i seg selv er ikke poenget men som en markering av oppgradering av rollen til sekretariatsledelsen. Som kan ha positive effekter i forhold til ekstern kommunikasjon oa.
- Øke kommunikasjonsfrekvens mellom operativ ledelse og kommunestyrene.
- Personlig deltakelse fra sekretariatet på (6-10) kommunestyremøter per år for å informere om fremdrift, få innspill og svare på spørsmål

1.2 Endrede regionale forutsetninger

Etableringen av det nye fylket Agder gir kommunene i Østre Agder et vesentlig større behov for løpende å forholde seg til fylkeskommunen som en dominerende regional aktør. Den nye fylkeskommunen vil ha vesentlig svakere lokal forankring enn Aust-Agder fylkeskommune har hatt. Sekretariatet kan vanskelig se at kommunene i Østre Agder har noe alternativ til å samarbeide, om de skal kunne være premissleverandør overfor en ny stor fylkeskommune.

2. Behov for – og konkretisering av innhold i det felles næringsarbeidet og behovet for ressurser til dette

Kjernen i å lykkes med et regionalt nærings- og samfunnsutviklingsarbeid ligger i at det tar utgangspunkt i ønsker og opplevd behov blant kommunene. Dette har det kommet tydelig ønske om gjennom evalueringsmøtene av Østre Agder i kommunestyre og bystyre.

For å få mest mulig ut av en felles innsats på området er det viktig at Østre Agder gis et tydelig mandat og definert handlingsrom på vegne av kommunene. Det må foreligge en vilje til å sette av ressurser til en felles stilling med nødvendige driftsmidler for å kunne utrede relevante problemstillinger, og for å kunne bidra til å samle politisk og administrativ ledelse i felles langsiktig og strategisk innsats for å skape muligheter for regionens næringsliv, og for å oppnå gjennomslag overfor nasjonale myndigheter. Samfunnsutviklerrollen i lys av endrede regionale forutsetninger sikres også best ved at sekretariatet i Østre Agder styrkes med en medarbeider på feltet nærings- og samfunnsutvikling. Med to stillinger blir sekretariatet mindre sårbart og man sikrer kapasitet til å følge opp behov fra styret.

Østre Agder næringsnettverk anbefaler at regionens næringsarbeid ikke må miste sin lokale forankring der lokalt næringsliv og kommunen er de sentrale aktørene. Det skjer mye godt næringsarbeid i hver kommune som må videreføres. Samtidig mener nettverket regionale utfordringer må løses i fellesskap. I samarbeid kan man ha fokus på det strategiske, langsiktige og

kommuneoverskridende. For regionen er det viktig å opprettholde gjennomføringskapasitet og drivkraft på dette området.

Østre Agder næringsnettverk mener at en fast stilling med tilhørende driftsmidler er en forutsetning og vil gi den nødvendige drivkraft i det felles næringsarbeidet. Med stabile og langsiktige driftsrammer kan kommunene støtte opp under, og ha forutsetninger for å gå inn i tyngre regionale prosjekter. Gjennom en fast organisering i form av en felles stilling skapes forutsetninger for profesjonell drift og oppfølging av Østre Agder næringsnettverk, rådmannsgruppen og styret på prioritert satsingsfelt. Det gir evne til å iverksette egne prosjekt av regional karakter, og bistå kommuner når de etterspør dette. En fast stilling vil styrke sekretariatet i Østre Agders evne til å gjennomføre næringsrelevante analyser og utredninger ved behov.

Nedenfor skisseres det sekretariatet mener vil være de viktigste arbeidsoppgavene knyttet til samfunns- og næringsutvikling i Østre Agder:

2.1 Drift og oppfølging av Østre Agder næringsnettverk

- Sekretariatsansvar, profesjonell drift og oppfølging av Østre Agder næringsnettverk.
- Følge opp saker av nærings- og samfunnsutviklingskarakter overfor rådmannsgruppe og styret i Østre Agder
- Opprettholde samarbeidsrelasjoner til andre regioner i fylket og mot regioner vi grenser mot (Grenland, Vest-Telemark og Knutepunkt Sørlandet)

2.2 Prosjektgjennomføring/ support for felles prosjekter.

- Drift og oppfølging av næringsarealbanken
- Eventuelt supplerende etter ønske og behov fra næringsnettverket eller styret (eventer, prosjekter, analyse og utredninger).

2.3 Fast arbeid for langsiktig nærings- og samfunnsutvikling

- Kunnskapsoppbygging ved å innhente og presentere kunnskap om utviklingen i regionene med grunnlag i tilgjengelig statistikk. Videre spre slik kunnskap til beslutningsfattere i politikk og forvaltning i regionen for å kunne styrke arbeidet for vekst i regionen.
- Sikre vekst og utvikling i Østre Agder etter endrede rammebetingelser på fylkesnivå ved å jobbe aktivt for at regionene står samlet, og får tyngde i det nye fylket.
- Samarbeid og samhandling ved å jobbe gjennom nettverkene for å øke forståelsen for hverandres utgangspunkt og skape synergier, og samtidig unngå negative konsekvenser av hverandres arbeid. Skape forum og diskusjonsarenaer for samfunnsutvikling med et eget samfunnsutviklingsforum, og halvårlige samlinger for næring og plan.
- Oppfølging av prosjekt og behov fra styret og etter behov organisere samlinger av folkevalgte når styret finner det hensiktsmessig for å forankre felles innsats for nærings- og samfunnsutvikling.
- Gjennomføre analyser og utredning ved behov fra styret.
- Være proaktive ved å bygge nettverk, relasjoner og oversikt som sikrer at regioner kommer tidlig på banen i forbindelse med aktuelle infrastrukturinvesteringer, etablering av statlige arbeidsplasser, og større bedriftsetableringer.

2.4 Egen prosjektportefølje:

Sekretariatet anbefaler at følgende prosjekt videreføres:

- Næringsarealbanken (drift og utvikling)
- Næringsarealstrategien

- Grønne datasenter (avsluttes som eget prosjekt, men fortsetter å jobbe med kunnskapsoppbygging og markedsføring av areal sammen med invest in agder)

Prosjektporteføljen bør videreutvikles. Aktuelle prosjekttema som bør vurderes:

- *Videreutvikling av næringsarealbanken. Ut over å drifte næringsarealbanken for næringsnettverket kan man utvikle av produktet og informasjonen i kartlagene og oppfølging av en regional næringsarealstrategi.*
- *Regional næringsattraktivitet - gjennom ulike kanaler markedsføre og kommunisere regionens viktigste egenskaper og mest attraktive areal. Herunder næringsarealbanken.*
- *Maksimere effekten av eksisterende infrastrukturinvesteringer.*
- *Tillit, samhandling og kommunikasjon i Østre Agder.*

SAMARBEID
PÅ TVERS
I ØSTRE AGDER

3. Finansiering

Sekretariatet legger til grunn at en fast stilling med tilhørende driftsmidler vil gi en årlig kostnad på om lag 1 000 000,-. Det legges til grunn at Østre Agders nærings-satsing er finansiert fram til 30/6-2018. En videreføring av innsatsen forutsetter at rådmennene er innstilt på å anbefale overfor besluttsende organer å stille til rådighet driftsmidler fra dette tidspunkt.

Utgiften for felles satsning på nærings- og samfunnsutvikling i form av stilling og driftsmidler anbefales dekket gjennom kontingent fra kommunene.

4. Mandat for Østre Agders nærings- og samfunnsutviklingsarbeid

Østre Agders nærings- og samfunnsutviklingsarbeid har følgende hoved-, del-, og arbeidsmål:

Hovedmål:

- Gjennom langsiktig og strategisk næringsarbeid bidra til en felles, handlekraftig nærings- og samfunnsutvikling som sikrer vekst i folketall og arbeidsplasser i hele Østre Agder

Delmål:

- Øke kompetanse og kunnskap om nærings- og samfunnsrelevante tema blant beslutningstagere
- Øke kvalitet og kvantitet på regionale samfunns- og næringsrelevante prosjekter av langsiktig strategisk betydning
- Øke Østre Agders næringsattraktivitet basert på regionens fortrinn og kvaliteter
- Øke samhandlingen og tilliten mellom kommunene i regionen
- Skape fokus på forutsetninger for næringsutvikling basert på regionenes historiske- og naturgitte muligheter.

Arbeidsmål:

Østre Agder skal legge til rette for:

- Politisk samarbeid og samhandling om nærings- og samfunnsutvikling
- Samarbeid og samhandling mellom administrasjonen i de åtte kommunen om nærings- og samfunnsutvikling
- Dialog og informasjonsflyt mellom styringsnivåene på regionalt og kommunalt nivå
- Skape synergier mellom gode tiltak i de ulike kommunene

Østre Agder skal jobbe aktivt med å:

- Initiere og gjennomføre konkrete prosjekter. Herunder bistå kommuner og interkommunale virksomheter i utviklingsprosjekter der det er relevant for hele regionen. Prosjekter prioriteres etter behov og muligheter på oppdrag av styret, rådmannsgruppen eller Østre Agder næringsnettverk.
- Sikre at regionen står samlet, og får tyngde i Agder fylke
- Være proaktive ved å bygge nettverk, relasjoner og oversikt som sikrer at regioner kommer tidlig på banen i forbindelse med aktuelle infrastrukturinvesteringer, etablering av statlige arbeidsplasser, og større bedriftsetableringer.

1. Kommunesamarbeidet i Østre Agder Saksfremlegg

Vår saksbehandlere: Sekretariatsleder Ole Jørgen Etholm og prosjektleder Bård Vestøl Birkedal

Saksgang:

Utvalg	Møtedato
Rådmannsgruppen	16.08.2017
Styret Østre Agder	25.08.2017

Interkommunalt samarbeid om nærings- og samfunnsutvikling innenfor rammen av Østre Agder

Forslag til vedtak:

1. Styret anbefaler kommunene i Østre Agder å inngå et forpliktende samarbeid om nærings- og samfunnsutviklingsarbeid. Dette innebærer å ansette en person i sekretariatet som får sitt ansvar innenfor samfunns- og næringsutvikling.
2. Styret anbefaler kommunene i Østre Agder å vedta forslaget til mandat for samarbeid om nærings- og samfunnsutvikling.
3. Styret anbefaler at satsningen finansieres gjennom en økning av medlemskontingenten i Østre Agder med kr.6 pr. innbygger i 2018 og videre med kr.12 pr. innbygger i 2019.

1.0 Dokument i saken

- Notat med grunnlag i status sommeren 2017 for pågående næringsprosjekt: «Om organisering av en varig felles satsning på samfunns- og næringsutvikling innenfor rammen av Østre Agder med tilhørende ressurser i form av medarbeider og driftsmidler» – Vedlegg.

2.0 Innledning

Prosjektperioden for Østre Agders næringsatsning er fra 1/1-2016 til 30/6-2018. Om det interkommunale samarbeidet som er etablert gjennom prosjektet skal kunne videreføres uten avbrudd etter prosjektperiodens utløp vil kommunene måtte få på plass finansiering for 2.halvår 2018 i sitt budsjettarbeid i løpet av høsten.

På rådmannsmøte 7.juni 2017 presentert Østre Agder næringsforum sine vurderinger av videre samarbeidet om næringsutvikling i regionen når prosjektperioden. Basert på disse anbefalingene et saksgrunnlag for å formalisere et permanent samarbeid mellom kommunene med sikte på å skape en god nærings- og samfunnsutvikling.. Rådmennene ba om at saken skulle kunne tas opp til behandling på første styremøte etter sommeren(25.august).

Sekretariatet har på grunnlag av denne anmodningen utarbeidet et utkast til saksgrunnlag.

Arendal

Froland

Åmli

Tvedestrand

Vegårshei

Gjerstad

Risør

Grimstad

I den videre behandling er det viktig at rådmennene avklarer hvilket mandat de vil anbefale at skal ligge til grunn for Østre Agders engasjement i et felles nærings- og samfunnsutviklingsarbeid. Herunder hvilket ansvar og oppgaver de anbefaler legges til politisk nivå(styret), og hva som bør ivaretas av Rådmannsgruppen/Østre Agder næringsnettverk. Derneft må rådmennene komme med en anbefaling til finansiering av felles innsats i Østre Agder i form av midler til personell og drift. Forslag til mandat og finansiering følger i vedlagt notat og i dette saksfremlegget.

I tillegg til vurderinger fra Østre Agders næringsnettverk ses satsning på nærings- og samfunnsutvikling i perspektiv av de anbefalinger som foreligger fra den eksterne evalueringen av Østre Agder, samt de styringssignaler som har framkommet gjennom drøftingen av Østre Agders framtid i samtlige kommunestyre/bystyrer.

3.0 Bakgrunn

Erfaringen med Østre Agders arbeid på feltet viser nødvendigheten av samspill mellom fagmedarbeidere i kommunene og Østre Agder, og det politiske miljø representert ved styret/ordførerne. Dette fordrer at rollefordelingen er forstått og akseptert. Det interkommunale samarbeidet i Østre Agder må mobiliseres for å oppnå gjennomslag for regionens interesser på nasjonalt nivå. Politisk nivå er avgjørende faktor for å kunne oppnå gjennomslag i mange saker. Viljen politikere fra alle politiske miljø har til å stille opp på vegne av regionens interesser har i sak etter sak bidratt til gode løsninger for regionen. Dette er synliggjort i flere omganger under arbeidet med store saker som fengsel til Blakstadheia, men og når det blir gjort forsøk på å endre saker til ugunst for regionen som veilys på ny E18 mellom Arendal og Tvedestrand.

På deler av næringsutviklingsarbeidet som næringsarealbank og videre utredning av datasentre kan Østre Agder gis et klart og avgrenset mandat for å kunne opptre på vegne av kommunene i samarbeidet. Samtidig bør samarbeidet trekke klare grenser mot hoveddelen av det direkte næringsarbeidet som kommunene ivaretar på en utmerket måte i egen regi.

Noen ganger har Østre Agder representert kompetanse som kan bidra til å hjelpe kommuner og interkommunale virksomheter i utviklingsprosjekter. En videreføring av praksisen med at Østre Agder involveres når vertskommunen finner dette ønskelig og de andre kommunene finner det hensiktsmessig slik det ble gjort under arbeidet med Biozin på Jordøya bør ligge innenfor rammen av det oppdrag Østre Agder skal jobbe innenfor.

Evalueringsrunden Østre Agder ved styreleder og sekretariatsleder har til bystyrer og kommunestyre har gitt klare signaler fra de folkevalgte i kommuner om at felles innsats for å møte regionens utfordringer har bred støtte og er høyt prioritert. Kommunene opplever stor evne til å løse sine tjenestemessige forpliktelser. Samtidig erkjenner en store samfunnsmessige utfordringer knyttet til utvikling av nye arbeidsplasser og god vekst i folketallet. Styrket engasjement politisk og administrativt for å skape en god samfunnsutvikling synes å ha sterk forankring i det politiske miljø.

Rammevilkårene for å kunne påvirke regionalt politisk nivå endres når Agder blir ett fylke fra 2020. Vi møter et styrket fylkeskommunalt nivå med økte ressurser og kompetanse, men og et

nivå som trolig i mindre grad vil kunne representere detaljert lokal kunnskap overfor de utfordringer og behov regionen Østre Agder møter. Det vil kreve at regionen evner å fremme sine utfordringen på en ny måte og i en setting der vi vil møte andre sterke regionen med behov for å få fram sine problemstillinger. En ny sterk kommune bestående av Kristiansand, Søgne og Songdalen vil bli en viktig maktfaktor med stort gjennomslag i det nye fylket.

En felles innsats innenfor rammen av Østre Agder om nærings- og samfunnsutviklingsarbeid forutsetter at kommunene forplikter seg til å sette av midler til dette. Forslaget innebærer at satsningen finansieres gjennom en økte medlemskontingent med kr.6 pr innbygger for 2018 og deretter kr.12 pr innbygger fra 2019 og videre.

4.0 Rådmennenes vurdering

Rådmennene legger til grunn at Østre Agder gjennom prosjektperioden med oppfølging av strategisk næringsplan og BYR-prosjektet har høstet verdifulle erfaringer med rollefordeling, samarbeid, og hensiktsmessig oppgaveløsning på arbeidsfeltet.

Mandatforslaget for Østre Agders arbeid innenfor nærings- og samfunnsutvikling bygger på disse erfaringene og rådmennene anbefaler dette som grunnlag for videre arbeid på feltet.

For rådmennene er det klart at behovet for styrket samhandling på arbeidsfeltet øker fram mot og etter at ny Agder fylkeskommune er etablert. Selv om Østre Agder vil representere den nest sterkeste regionen i det nye fylket så vil vi måtte forholde oss til en sterk fylkeshovedstad i den nye Kristiansand kommune. Utfordringene knyttet til å nå fram overfor den nye fylkeskommunen kan bli store. Et sterkt regionalt miljø gjennom Østre Agder gir oss forutsetninger til å klare dette.

Rådmennene er bekymret for alle de ulike betalingsløsningene som ligger til grunn for betaling for ulike deler av Østre Agders virksomhet. Nå anbefaler en at satsningen på dette felt finansieres gjennom kontingenten. Det medfører at kommuner som deltar i Østre Agder må å ta del i dette arbeidet. Rådmennene begrunner dette med at innsatsen for god samfunnsutvikling ikke kan begrenses til noen kommuner. Dette er et basisoppdrag fra kommunene til samarbeidet. Alle kommuner har uttrykt sterk forståelse for at Østre Agder er en felles bo- og arbeidsregion. Innsats for styrket samfunnsutvikling vil alle de deltakende kommuner nyte godt av.

Til
Fylkesmannen i Aust-Agder og i Vest-Agder

Arendal xx/xx-2017

Søknad om tilskudd fra desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen.

Søknaden fremmes på vegne av de samarbeidende kommuner i nettverket Østre Agder skoleforum. Nettverket omfatter kommunene – Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli.

Søknaden omfatter en koordinert satsing i åtte kommuner med vekt på det første kulepunktet i informasjonsbrevet fra fylkesmannen:

- Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø

Fellessatsingen skal bygge på verdigrunnlaget i *ny overordnet del av læreplanverket* og skal sikte mot å implementere det verdigrunnlag som ligger til grunn for denne.

Tittel på prosjektet:

Styrket læringsmiljø gjennom implementering av ny overordnet del av læreplanverket

Lokalt forankret utviklingsarbeid

Satsingen i Østre Agder skoleforum legger til grunn at grunnlaget for endring må bygge på lokalt forankret utviklingsarbeid ved den enkelte skole. Kompetanseutviklingsressurser skal tilføres den enkelte virksomhet basert på lokalt basert etterspørsel etter kompetansestyrking. Skoleledelse, lærere, elever og foresatte er premissleverandører for hvilket kompetansebehov som prioriteres.

Involvering av høyskole og universitetsmiljø

Høyskoler/universitet involveres på grunnlag av faktisk etterspurt kunnskap. Arena for kompetanseutvikling er læremiljøet ved den enkelte skole. Kompetanseoverføring baseres på et likeverdprinsipp der relevant kompetanse fra førstelinjen skolen/klasserommet møter forskningsbasert kunnskap om godt og inkluderende læringsmiljø.

Vi legger til grunn at det inngås intensjonsavtale mellom kommunene samlet og det eller de høyskole- eller universitetsmiljø som skal levere tjenester og som skal være samarbeidspart i

prosjektet. I dette legger vi at det skal være et gjensidig ansvarsforhold mellom de to partene der det skal være rom for løpende dialog om hensiktsmessige bidrag til prosessen for de deltakende parter.

Kommunene er åpne for å vurdere forskningsprosjekt i sektoren som kan springe ut av høyskolen eller universitetets behov, når en finner at slik satsning også vil bidra til å styrke den enkelte skole/kommune.

Regional prosessveileder

Satsingen forutsetter engasjement av lokal prosessveileder. Det er ønskelig å benytte en medarbeider med kunnskap om regionens skoler. Det er kommunenes vurdering at prosessveilederen må frikjøpes 50% for å kunne ivareta en prosessveilederfunksjon ved deltakende kommuner/skoler. Den lokale prosessveilederen blir kontaktledd mellom høyskoler/universitet og de deltakende skoler.

Prosjektstyringsmodell

Styringsgruppe for prosjektet skal være Østre Agder skoleforum som består av kommunenes toppledere i skolesektoren. Hver kommune avgjør om de skal ha en prosjektgruppe for det samlede arbeid i kommunen eller om det er mest hensiktsmessig å ha en prosjektgruppe ved hver skole. Styringsgruppen vil anbefale den første løsningen for de største kommunene, mens de mindre kommunene kan velge en for hver skole.

Samordning med pågående lokalt skoleutviklingsarbeid

Østre Agder skoleforum legger til grunn at det i alle de deltakende kommuner pågår skoleutviklingsarbeid gjennom skolebasert kompetanseutvikling. Derfor er det en viktig målsetting at fellessatsingen skal samordnes med ulike pågående prosesser i kommunene. Vi mener at ordningen med refleksjonsgrupper vil være særlig relevant i det lokale skoleutviklingsarbeidet. En styrket involvering av elevene i utviklingsarbeid for bedre skolemiljø forventer vi skal være en nøkkel for å kunne velge løsninger tilpasset elevens forventninger og behov. Bevissthet omkring skolens elevsyn forebygger at tilfeldige situasjoner gir grunnlag for uheldige handlingsmønstre fra skoleledelse, lærere og andre medarbeidere i skolen.

Politisk forankring av lokalt skoleutviklingsarbeid

Østre Agder skoleforum mener at regionen vil ha glede av at den lokalpolitiske interessen for hva som skjer i skolesektoren styrkes. Svært mye oppmerksomhet har vært på skolestruktur og målbare skolerresultat. Nå mener skolelederne i Østre Agder at det er behov for også å kunne rette bredere oppmerksomhet på skolemiljø og samhandling lærer og elev. I prosjektforslaget ligger det inne en samling med de folkevalgte der skoleutvikling skal belyses gjennom de føringer som ligger i ny overordnet del av læreplanverket. En slik styrket involvering av folkevalgte er også i samsvar med de signaler som er gitt under evalueringen av Østre Agder der en etterlyser arenaer for å ta del i de prosesser som foregår innenfor rammen av interkommunalt samarbeid.

Varighet

Prosjektet starter med lokal forankring av utviklingsarbeidet ved den enkelt skole høsten 2017. Gjennom høsten arbeides det med sikte på å avklare skolenes behov for styrking av kompetanse og bestilling av dette fra høyskolemiljø. Intensjonen er at høyskoler/universitet skal kunne være klar til å bidra i skolene tidlig i 2018.

Under forutsetning av statlig finansiering også 2018 og 2019 ønsker Østre Agder skoleforum at prosjektet får en tidsramme på 3 år regnet fra 4.kvartal 2017.

Budsjett og finansiering

Prosjektet legger til grunn at kommunene som deltar utgjør en betydelig del av befolkningen i hele Agder. Derfor mener det er naturlig å legge seg på et budsjett som framgår av tabellen under.

Budsjett for <i>Styrket læringsmiljø gjennom implementering av ny overordnet del av læreplanverket</i>		
Kostnad	Sum	Finansiering
Kjøp av tjenester fra universitet og høyskoler	950000	Statsbidrag
Frikjøp av lokal prosessveileder	400000	Statsbidrag
Fellesutgifter transport samlinger med mer	150000	Statsbidrag
Frikjøp av lærere og skoleledere	500000	Egeninnsats
Innsats ledere gjennom Østre Agder skoleforum	50000	Egeninnsats
Prosjektoppfølgning fra sekretariatet i Østre Agder	50000	Egeninnsats
Skolepolitisk konferanse for lokale folkevalgte Nytt læreplanverk	50000	Egeninnsats
Sum	2150000	

Hvis det statlige bidraget videreføres i 2018 og 2019 og eventuelt utvides, så kan det være aktuelt å skalere opp bistand fra høyskoler/universitet og utvide engasjementet for prosessveileder til/mot hel stilling.

Prosjektet er forankret i styret for Østre Agder gjennom vedtak i styresak 49/17 i styremøtet 25.august 2017.

Med vennlig hilsen

Ole Jørgen Etholm, Sekretariatsleder Østre Agder

Fylkesmennene

Fylkesmannens rolle i desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen

Vi viser til tildelingsbrev og til virksomhets- og økonomiinstruks til fylkesmennene for 2017. Herunder oppdrag og rapporteringskrav knyttet til pkt 3.1.1.2 i tildelingsbrevet. Videre viser vi til foreløpig supplerende tildelingsbrev fra Utdanningsdirektoratet til fylkesmennene, datert 16.01.2017.

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling

Departementet starter i 2017 innføring av desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen. Bruken av statlige midler skal bygge opp under kommunenes ansvar for kvalitetsutvikling. Statens rolle vil i hovedsak være å bidra til finansiering, sette overordnede rammer og premisser for statlig støtte, ha dialog med aktørene i sektor om kvaliteten i tilbudene og evaluere ordningen. Kommunene skal i større grad definere og prioritere hva de trenger å gjennomføre i samarbeid med universitet og høyskoler. Kommunene bør selv evaluere tiltakene som settes i gang. Ordningen vil beskrives nærmere i den kommende stortingsmeldingen om *Tidlig innsats og kvalitet i skolen*.

Fylkesmannens rolle og oppgaver

I den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling skal fylkesmannen legge til rette for samarbeidsfora/kompetansenettverk der kommuner i felleskap skal bli enige om hvordan de statlige midlene skal brukes.

Følgende nasjonale premisser rammer inn Fylkesmannens rolle og oppgaver i den desentraliserte ordningen:

- Føringsene skal ikke være knyttet til bestemte fag eller fagområder og skal ikke endres fra år til år, men stimulere til langsiktig utvikling. Midlene skal brukes til tiltak som bidrar til at kommunene kan oppnå sektormålene for grunnopplæringen. i Prop. 1 S (2016-2017):
 - Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
 - Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
 - Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring
- Midlene tildeles kommuner og de UH- miljøene som bidrar i kompetanseutviklingen, men via fylkesmannsembetene. Det betyr at midlene tildeles fra Utdanningsdirektoratet til fylkesmennene, og fordeles etter antall lærerårsverk kommunene i fylket.

- Fylkesmannen skal legge til rette for samarbeid mellom skoleeiere og UH-institusjoner, og stimulere til langsiktig arbeid i lokale nettverk for kompetanseutvikling.
- Det er kompetansenettverkene som må bli enige om prioriteringer og hvilke prosjekter som skal gjennomføres, herunder
 - valg av tematiske områder
 - konkret fordeling av midler mellom kommuner og UH-institusjon.
- Kompetansenettverkene kan bli enige om flere områder dersom det er svært ulike behov eller prioriteringer i kommunene.
- Fylkesmannen skal ha en tilretteleggerfunksjon for kompetansenettverkene. Dersom kommunene ikke blir enige om prioriteringene er det fylkesmannen som tar endelig beslutning om hvilke kompetansetiltak som skal prioriteres. Intensjonen med ordningen er likevel at kommunene skal bli enige om prioriteringer
- For å motta midlene må kommunene er det krav om medfinansiering på 30 prosent av det statlige tilskuddet til det aktuelle kompetansenettverket
- Kommuner som av ulike grunner ikke ønsker å delta i de felles satsingene vil ikke få tildelt midler.
- Kompetansenettverkene er ikke bundet til å bruke den geografisk nærmeste UH-institusjonen. For å tildeles midler fra ordningen må de imidlertid inngå et samarbeid med en norsk UH-institusjon ev. i samarbeid med nasjonale sentre, dvs. midlene kan ikke tildeles en ekstern kompetansetilbyder som ikke er UH-institusjon eller brukes utelukkende til å finansiere kommunenes utgifter. Disse statlige midlene skal bidra til å styrke norske UH-institusjoners kompetanse og rolle som utviklingsaktør i skolen.

I mange norske regioner og fylkeskommuner finnes det allerede gode nettverk, forum eller samarbeidsråd. Departementet ønsker at Fylkesmannen skal ha frihet til å tilpasse samarbeidet etter hva som allerede finnes i regionen.

At midlene går til kompetansenettverkene betyr at den enkelte kommune ikke må bruke en stor andel av midlene til å forhandle med universitet eller høyskoler. Departementet ønsker av samme grunn at fylkesmennene skal få i oppgave å:

- fordele midlene i tråd med hva kommunene er blitt enige om
- drive kompetansenettverkene fremover
- sørge for at arbeidet resulterer i aktivitet i skolene

Dette er ikke en prinsipielt ny rolle for embetene, som allerede i dag opptrer som veileder i arbeid med kompetanseutviklingstiltak.

Rapportering

For opplysninger om rapportering vises til dokumenter nevnt innledningsvis, og vi minner om at det under rapporteringskravet i Tildelingsbrev til Fylkesmannen for 2017 står følgende:

Fylkesmannen skal gi en vurdering av arbeidet med ny modell for styring og finansiering av kompetanseutvikling i grunnopplæringen, og særlig trekke fram resultater fra arbeidet med desentralisert ordning for kompetanseutvikling og oppfølgingsordningen.

Vennlig hilsen

Siv Hilde Lindstrøm
avdelingsdirektør

Anne Magdalena Solbu Kleiven
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Til
Kommunale skoleeiere i Aust- og Vest-Agder
Universitetet i Agder v/ Astrid Eggen

Deres ref.
«REF»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2017/5960

Dato
14.06.2017

Informasjon om ny desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen

Kunnskapsdepartementet starter i 2017 innføringen av en desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen. Statlige midler skal bygge opp under skoleeier sitt ansvar for kvalitetsutvikling og stimulere til et langsiktig samarbeid mellom kommunene og universitet/høgskoler (UH-sektoren). Private skoleeiere kan delta på samme vilkår som kommunene. Ordningen vil etter hvert omfatte videregående opplæring. Den nye ordningen er gjort nærmere greie for i Meld. St.21 (2016- 2017) Lærelyst – Tidleg innsats og kvalitet i skolen, I kap. 8 i meldingen blir det forslått tre ulike spor for staten sin støtte til kompetanseutvikling: desentralisert ordning for etterutdanning, en oppfølgingsordning og en innovasjonsordning. Regjeringen har signalisert at den statlige støtten skal trappes opp til ca. 500 millioner kroner pr. år.

Den desentraliserte ordningen for etterutdanning blir startet dette året. Aust- og Vest-Agder er tildelt ca. 5.5 millioner kroner. Fylkesmannen mener vi må se på dette første året som et prøveår, der alle gjør sitt ytterste for å finne frem til det mest hensiktsmessige opplegget. Så legger vi til grunn at vi kan justere oppleggene når vi får mer erfaring.

Skoleeiere har hovedansvar for kompetanseutvikling i skolen, jf. Opplæringsloven § 10-8. Den nye ordningen innebærer at skoleeierne skal analysere og prioritere hva de har behov for og gjennomføre tiltak i samarbeid med universitet og høgskoler. Skoleeierne må samarbeide i nettverk og bli enige om hvordan midlene skal fordeles og hvilke tiltak som skal prioriteres. Om kommunene i de aktuelle nettverkene ikke blir enige om prioriteringene, er det Fylkesmannen som tar den endelige avgjørelsen.

Mål og utviklingsområde

Ordningen med videreutdanning med stipend og vikarmidler fortsetter som før. Midlene til ny desentralisert ordning skal stimulere til langsiktig utvikling og bidra til at kommunene og de private skolene kan oppnå sektormålene for grunnopplæringen:

- Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
- Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring

De statlige føringene for bruk av midlene er ikke knyttet til bestemte fag eller fagområder, og de skal ikke endres fra år til år. Midlene skal benyttes til etterutdanning og skal fremme kollektive læreprosesser i skolen. Et mål med den nye desentraliserte ordningen, er å bidra til å styrke samarbeidet med UH-sektoren. Skoleeierne er ikke bundet til å benytte den geografisk nærmeste UH-institusjonen. Fylkesmannen ønsker likevel å holde Universitetet i Agder godt orientert om ordningen, slik at universitetet kan forberede seg på eventuelle forespørsler. Midlene kan ikke benyttes til eksterne kompetansetilbydere som ikke er en del av en UH-institusjon.

Nettverk

Utdanningsdirektoratet har lagt til grunn at skoleeierne må samarbeide i hensiktsmessige nettverk seg imellom og med UH-institusjoner i denne ordningen. I disse nettverkene må skoleeierne og UH bli enige om hvordan de statlige midlene skal fordeles og brukes. Fylkesmannen mener derfor at nettverkene må legge til rette for at UH-institusjonene deltar systematisk i nettverksmøtene når den nye ordningen er et tema.

Skoleeierne i Agderfylkene drøftet på Utdanningsmøtet i vår, hva slags nettverk som ville være mest egnet i dette arbeidet. Sammen med Fylkesmannen ble man enige om å benytte de eksisterende regionale nettverkene i fylkene.

Friskolene blir inviterte til et eget orienteringsmøte hos Fylkesmannen. På dette møtet ønsker Fylkesmannen blant annet å avdekke hva slags nettverk friskolene foretrekker. Det kan være aktuelt med et eller flere egne nettverk for friskolene, men det kan også være at skolene ønsker å delta i kommunene sine nettverk.

Nettverkene skal planlegge etterutdanningen og bli enige om hvordan midlene skal fordeles. Skoleeierne sine prioriteringer skal bygge på lokal tilstandsvurdering/skolebasert vurdering av behov for kompetanseutvikling. Fylkesmannen vil se på tilstandsrapportene til kommunene og på sikt vil vi også etterspørre kompetanseplanene til skoleeierne. Nettverkene må legge til grunn at dette skal være varige ordninger og vurdere om de vil ha ressurspersoner og ev. veiledere med seg i arbeidet. Det er mulig å videreføre og videreutvikle utviklingsarbeid som allerede er etablerte mellom nettverkene og UH-institusjonene. Det kan være en fordel om nettverkene etablerer arbeidsgrupper, der både skoleeiere og UH-institusjonene er med, som kan lede prosessene med dette arbeidet.

Finansiering

Aust- og Vest-Agder har i 2017 fått kr 5 519 000,- Midlene er fordelt etter tallet på hele årsverk i fylkene. Det er ikke lagt til grunn at midlene skal tildeles til hver enkelt kommune. Her kan det være ulike måter å gjøre dette på, alt etter hva nettverkene blir enige om. Også midler til UH-institusjonen må være med i det samlede forslaget fra nettverket. Ved endelig tildeling vil Fylkesmannen legge hovedvekt på forslagene fra nettverkene, men også ta et visst hensyn til tallet på lærerårsverk i hvert nettverk.

Midlene skal benyttes til etterutdanning for så mange lærere som mulig og fremme kollektive prosesser for profesjonsutvikling for å nå overordnede sektormål. Midlene skal ikke benyttes av skoleeier til anbudsrunder eller forhandlinger med UH-sektoren. Kommuner som av ulike grunner ikke ønsker å delta i dette utviklingsarbeidet, vil ikke få tildelt midler. Kommunene og de private skolene må bidra til finansieringen med en egenandel på 30% av de statlige midlene

som nettverket mener skal gå til skoleeierne. Egenandelen kan helt eller delvis brukes på lønn/frikjøp hvis skoleeier finner det mest hensiktsmessig. De statlige midlene skal i hovedsak ikke gå til lønn/frikjøp på skoleeiersiden. (For UH-institusjonene stiller dette seg litt annerledes.)

Fylkesmannen sin rolle

Fylkesmannen skal tilpasse sin rolle etter det som allerede er etablert og fungerer godt i Aust- og Vest-Agder. Fylkesmannen vil ha en kontaktperson for hvert nettverk, og disse kan hjelpe til med å avklare rammer og mål for ordningen. Om ønskelig, kan kontaktpersonen fra Fylkesmannen delta på nettverksmøter når desentralisert kompetanseutvikling er tema. Fylkesmannen skal fordele midlene til kommunene, private skoleeiere og UH-institusjonene. Vi vil fordele midlene etter en samlet vurdering av de innsendte oppleggene og planene og se til at midlene blir benyttet effektivt og i samsvar med formålet. Ved uenighet om prioriteringene i nettverkene vil Fylkesmannen ta den endelige avgjørelsen.

Fylkesmannen ber nettverkene om å ha klart et opplegg/en plan for organisering og konkrete kompetansetiltak **innen 15. september 2017**. Planen må vise hvordan samarbeidet med UH blir ivaretatt. Fylkesmannen tar sikte på å tildele midlene innen 15. oktober. Vi legger til grunn at skoleeierne kan overføre midler til 2018 om det er nødvendig.

Med hilsen

Kristin Eidet Robstad (e.f)
Utdanningsdirektør

Cecilie Thorbjørnsen Mork
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Cecilie Thorbjørnsen Mork, tlf: 37 01 75 46

Kopi til:
Utdanningsforbundet i Aust-Agder
Utdanningsforbundet i Vest-Agder

Møteplan 2018

Styret

1.halvår	19.jan	09.feb	16.mar	27.apr	01.jun
	Arendal	Vegårshei	Åmli	Grimstad	Gjerstad
2.halvår	24.aug	21.sep	19.okt	17.nov	07.des
	Tvedestrand	Risør	Froland	Arendal	Vegårshei
Rådmannsgruppe					
1.halvår	10.jan	31.jan	07.mar	18.apr	23.mai
	Arendal	Vegårshei	Arendal	Grimstad	Gjerstad
2.halvår	15.aug	12.sep	10.okt	07.nov	30.nov
	Arendal	Tvedestrand	Risør	Froland	Åmli

Rådmannsmøte kl.08.30-12.00

Styremøte kl.09-13

nb rådmannsmøte 7.mars er budsjettforberedende møte hel dag.

rådmannsmøtet 18.april fastsetter rammer for budsjett 2019